

Ministerieel besluit tot definitieve opheffing van de bescherming als monument van het Sint-Margriethospitaal in Maarkedal (Schorisse)

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.1, 3°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.3 tot en met 6.2.7;

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de opheffing van de bescherming als monument werd onderzocht;
- de bevindingen van het onderzoek zijn opgenomen in een opheffingsdossier;
- het voorlopig opheffingsbesluit werd getekend op 28 augustus 2023 en werd bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt op 12 oktober 2023;
- de gemeente Maarkedal organiseerde een openbaar onderzoek van 25 september 2023 tot en met 24 oktober 2023.

De behandeling van de adviezen, opmerkingen en bezwaren is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Motivering

Het Sint-Margriethospitaal, Zottegemstraat 8-10 in Maarkedal (Schorisse), werd beschermd als monument bij koninklijk besluit van 13 september 1976. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 6 november 1976.

Het Sint-Margriethospitaal gaat terug tot de vroege 15de eeuw maar op moment van bescherming waren slechts enkele erfgoedelementen bewaard uit de 17de of 18de eeuw, met name in de huizen aan de Zottegemstraat 8-10. Sinds de bescherming gingen een aantal van die erfgoedelementen bijkomend verloren, zoals de trap in het pand aan de Zottegemstraat 8.

Artikel 6.2.1, 3° van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of

gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: "door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming".

In functie van een algemene evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen die als doelstelling heeft om een dynamische selectie van de essentiële en representatieve getuigen van het leven in Vlaanderen te vrijwaren, wordt het beschermd erfgoed getoetst aan de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde.

De evaluatie van het beschermde bestand in Vlaanderen is gebaseerd op:

- de erfgoedwaarde zoals vermeld in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 2.1, 26°: de archeologische, architecturale, artistieke, culturele, esthetische, historische, industrieel-archeologische, technische, ruimtelijk-structurerende, sociale, stedenbouwkundige, volkskundige of wetenschappelijke waarde waaraan onroerende goederen [en de cultuurgooederen die er integrerend deel van uitmaken] hun huidige of toekomstige maatschappelijke betekenis ontleen;
- de vijf selectiecriteria die gehanteerd worden in functie van bescherming en die het afwegingskader vormen om het onroerend erfgoed te waarderen:
 - 1° zeldzaamheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed uitzonderlijk voorkomt in relatie met de geografische context, de historische context, het type of het oeuvre;
 - 2° herkenbaarheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een goed leesbare uitdrukking is van zijn oorspronkelijke functie, uitzicht of vormgeving, of van een belangrijke fase in de latere ontwikkeling daarvan;
 - 3° representativiteit: geeft aan in hoeverre het onroerend goed typerend is voor een geografische of historische context of een welbepaalde type of een bepaald oeuvre;
 - 4° ensemble: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een sterke samenhang vertoont tussen de verschillende elementen;
 - 5° context: geeft aan in hoeverre er tussen het onroerend goed en zijn directe of ruimere omgeving een sterke visuele of inhoudelijke relatie is.

De evaluatie van de erfgoedwaarden van het Sint-Margriethospitaal in Maarkedal (Schorisse) op basis van de erfgoedwaarden en huidige criteria voor bescherming is als volgt:

1° de architecturale en historische waarde als hospitaal met een laatmiddeleeuwse oorsprong en architecturale resten uit de 17de-18de eeuw. Vlaanderen telt momenteel meer dan dertig als monument beschermde ziekenhuizen met gebouwen uit de 17de eeuw waaronder de Onze-Lieve-Vrouwehospitalen in Aalst, Oudenaarde, Geraardsbergen en Zottegem en het hospitaal van Velzeke-Ruddershove in de regio Zuid-Oost-Vlaanderen. In vergelijking met deze hospitalen is de erfgoedwaarde van het Sint-Margriethospitaal in Maarkedal (Schorisse) op basis van de criteria ensemblewaarde, herkenbaarheid en representativiteit ontoereikend voor bescherming, omwille van de heel partiële bewaringstoestand. De dorpse context maakt het Sint-Margriethospitaal eerder zeldzaam maar zeker niet uniek. Heel vergelijkbaar is bijvoorbeeld het hospitaal in de historische dorpskern van Velzeke-Ruddershove. Een deel van het ensemble van het Sint-Margriethospitaal dat op het moment van bescherming nog aanwezig was (en dat

daarom in 1974 ook voorgesteld werd voor bescherming) is ondertussen verdwenen. Daarenboven gingen binnen het beschermde monument verschillende erfgoedelementen van het hospitaal verloren sinds de bescherming, zoals de trap in het pand aan de Zottegemstraat nummer 8, wat de herkenbaarheid aantast;

2° de architecturale waarde als dorpswoningen uit de 17de-18de eeuw. Op basis van de inventaris van het Bouwkundig Erfgoed telt Vlaanderen momenteel meer dan dertig als monument beschermde dorpswoningen uit de Nieuwe Tijd (16de-18de eeuw). De zeldzaamheid van dit erfgoedtype is dus eerder laag. Als dorpswoningen bewaren deze panden nog hun dorpse context maar dit maakt ze niet uniek voor Vlaanderen. Bovendien is de ensemblewaarde, representativiteit en herkenbaarheid van de twee woningen aan de Zottegemstraat 8-10 in Maarkedal (Schorisse) lager dan die van de meeste andere als monument beschermde dorpswoningen uit die periode.

3° de historische waarde als herinnering aan Omer Wattez (1857-1935) die hier geboren werd. Deze Vlaamsgezinde schrijver was één van de pioniers van de landschapszorg en het toerisme, in het bijzonder als promotor van de Vlaamse Ardennen. Omer Wattez werd geboren in het pand aan de Zottegemstraat 8-10 in Maarkedal (Schorisse) waar zijn grootvader herberg 't Oud Klooster uitbaatte. Na zijn opleiding aan de normaalschool in Gent was hij van 1876 tot 1880 onderwijzer aan de basisschool in Schorisse. Zijn belang wordt echter ook herdacht op verschillende andere, betekenisvolle plekken in Vlaanderen (en in de Vlaamse Ardennen) die meer representatief zijn voor zijn engagement, zoals de naar hem vernoemde basisschool in Schorisse en de beschermde Zwalmolen in Zwalm (Munkzwalm) waar een gedenksteen voor hem staat. De beschermde woningen aan de Zottegemstraat 8-10 in Maarkedal (Schorisse) scoren in vergelijking daarmee eerder laag op herkenbaarheid of representativiteit. Ook de ensemblewaarde is laag. De enige zichtbare verwijzing naar Omer Wattez is de herdenkingsplaat die na de bescherming werd aangebracht en dus niet mee beschermd is.

Op basis van deze evaluatie blijkt dat er sprake is van een wijzigende context of situatie waarbij de erfgoedwaarden onvoldoende zijn voor een bescherming van het Sint-Margriethospitaal in Maarkedal (Schorisse) als monument. De vrijwaring van de erfgoedwaarden middels een bescherming als monument is niet langer vereist omwille van het algemeen belang.

De bescherming van het Sint-Margriethospitaal in Maarkedal als monument wordt opgeheven omwille van het algemeen belang.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. Het koninklijk besluit van 13 september 1976 tot bescherming als monument van de huizen gelegen Dorpsstraat 25 en 27, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 6 november 1976, wordt definitief geheel opgeheven.

Art. 2. Het beschermde goed Sint-Margriethospitaal, Zottegemstraat 8-10 in Maarkedal (Schorisse), waarvan de bescherming definitief wordt opgeheven, bevindt zich op de

percelen met de volgende kadastrale gegevens: Maarkedal, vierde afdeling, sectie C, perceelnummers 123G en 123H.

Het plan met de aflijning is opgenomen als bijlage 1 bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermd onroerend goed waarvan de bescherming definitief wordt opgeheven, wordt als bijlage 2 bij dit besluit gevoegd.

Brussel, 10/01/24

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Si)
Getekend op: 2024-01-10 17:10:11 +01:0
Reden: Ik keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE